तालुका आरोग्य पथक पंचायत समिती शिरपूर

विभाग प्रमुख

अधिकारीचे नाव :- डॉ. प्रसन्नाकुमार सुषमा सुभाष कुलकर्णी

पदनाम :- तालुका आरोग्य अधिकारी

इमेल आयडी :- fmgshirpur2021@gmail.com

ऑफिस चा पत्ता :- तालुका आरोग्य अधिकारी, तालुका आरोग्य पथक, उपजिल्हा रूग्णालय परिसर, शिरपूर जि.धुळे पिन क्र.425405

दुरध्वनी क्र. :- 02563-295135

उद्दीष्टे आणि कार्ये :-

शिरपूर तालुका हा आदिवासी लोकसंख्या बहूल असल्याने **आरोग्यं परमं धनमं** या ब्रीदवाक्येनुसार तालुका आरोग्य अधिकारी कार्यालय व तालुक्यातील आरोग्य संस्थांचे कामकाज सुरु आहे. तालुक्यातील एकूण कार्यरत 9 प्राथमिक आरोग्य केंद्रांपैकी 5 व एकूण कार्यरत 57 उपकेंद्रांपैकी 28 आदिवासीबहूल भागात स्थापित आहेत व 24 तास प्राथमिक आरोग्य सेवा त्यादवारे पुरवण्यात येत असते. तालुक्यातील 5 आयुर्वेदीक दवाखाने तसेच 8 नवसंजीवनी क्षेत्राकरिता मानसेवी वैदयकिय अधिकारी भरारी पथकाचे कार्य सांभाळत असतात.

आरोग्य सेवा

- सर्व कार्यान्वित प्राथमिक आरोग्य केंद्रे व उपकेंद्रे यांचे सुरळीत व्यवस्थापन.
- नागरिकांना आरोग्यासंबंधी प्रतिबंधात्मक, उपचारात्मक तथा प्रबोधनात्मक सेवा उपलब्ध करुन देणे.
- सार्वजनिक आरोग्य सुधारण्यासाठी जनजागृती करुन वैद्यकिय शिबीरे, आरोग्य जागरुकता कार्यक्रम व लसीकरण मोहिम आयोजित करणे.
- ग्रामिण भागात उत्कृष्ट आरोग्य सेवा प्रदान करण्याच्या दृष्टीने स्मार्ट प्राथमिक आरोग्य केंद्रांची स्थापना.

ग्रामीण स्तरावर नियमित पुरवण्यात येणाऱ्या सेवा -प्राथमिक आरोग्य केंद्रे आणि उपकेंद्रे द्वारे दिल्या जाणाऱ्या सेवा

उपकेंद्रे (Subcentres) / HWC-SHCs

उपकेंद्रे ही आरोग्य व्यवस्थेतील पहिली संपर्कबिंदू आहेत. अपग्रेड केलेल्या HWC-SHCs खालील सेवा देतात:

1. **मातृ आणि बाल आरोग्य सेवा**
   - गरोदरपणापूर्वी आणि नंतरची देखभाल (Antenatal व Postnatal care)
   - बाल लसीकरण
   - आयर्न व फोलिक ॲसिड गोळ्यांचे वितरण
   - कुटुंब नियोजन सल्ला व गर्भनिरोधक वितरण
2. **मुलभूत बाह्यरुग्ण सेवा**
   - किरकोळ आजारांचे उपचार (उदा. ताप, सर्दी, अतिसार, त्वचारोग)
   - प्राथमिक उपचार आणि रेफरलपूर्व आपत्कालीन सेवा

3. **आरोग्य संवर्धन व प्रतिबंधात्मक सेवा**
    - पोषण सल्ला
    - स्वच्छता व स्वच्छतेसंदर्भातील मार्गदर्शन
    - किशोरवयीन आरोग्य सेवा
4. **असंसर्गजन्य रोगांचे (NCDs) परीक्षण व व्यवस्थापन**
    - मधुमेह, उच्च रक्तदाब, कर्करोग (तोंड, स्तन, गर्भाशय)
    - जीवनशैली बदलासाठी सल्ला
5. **घरगुती व समुदायाधारित सेवा**
    - ASHA आणि ANM मार्फत घरोघरी सेवा
    - समुदाय पोहोच व आरोग्य शिबिरे

प्राथमिक आरोग्य केंद्रे (PHCs) / HWC-PHCs

PHCs उपकेंद्रांसाठी रेफरल युनिट म्हणून काम करतात आणि अधिक व्यापक सेवा पुरवतात:

1. **उपकेंद्रांद्वारे दिल्या जाणाऱ्या सर्व सेवा, यासोबतच:**
2. **वैद्यकीय अधिकाऱ्यांमार्फत बाह्यरुग्ण सेवा**
    - सामान्य आजारांचे निदान व उपचार
    - किरकोळ शस्त्रक्रिया व जखमांची देखभाल
3. **२४x७ प्रसूती व आपत्कालीन सेवा (जेथे उपलब्ध आहेत)**
    - सामान्य प्रसूती
    - प्राथमिक आपत्कालीन प्रसूती सेवा
4. **निदान व प्रयोगशाळा सेवा**
    - मूलभूत रक्त, लघवी व गरोदरपण चाचण्या
    - क्षयरोगासाठी तपासणी व थुंकी संकलन
5. **रेफरल सेवा**
    - समुदाय आरोग्य केंद्रे (CHCs) आणि जिल्हा रुग्णालयांशी समन्वय
6. **मानसिक आरोग्य सेवा**
    - नैराश्य, चिंते आणि व्यसनांबाबत समुपदेशन
    - गंभीर मानसिक आजारांसाठी रेफरल
7. **औषध वितरण सेवा**
    - सामान्य आजार व NCDs साठी आवश्यक औषधांचे वितरण

आयुष्मान भारत — हेल्थ अँड वेलनेस सेंटर्स (AB-HWC) अंतर्गत देण्यात येणाऱ्या विस्तृत सेवा:

- असंसर्गजन्य रोगांचे परीक्षण
- मानसिक आरोग्य सेवा
- वृद्धांची देखभाल
- दंत व नेत्र आरोग्य
- पॅलियेटिव्ह (शांततामूलक) केअर
- विस्तारित मातृ व बाल आरोग्य सेवा
- आरोग्य संवर्धन व तंदुरुस्ती उपक्रम

या केंद्रांना प्रशिक्षित आरोग्य कर्मचाऱ्यांचे सहकार्य लाभते जसे की **Community Health Officers (CHOs), ANMs, ASHAs, अंगणवाडी कार्यकर्त्या (AAA) आणि वैद्यकीय अधिकारी**, जे आरोग्य सेवा **अधिक सुलभ, समुदायाभिमुख व प्रतिबंधात्मक** बनवतात.

संस्था :-

संलग्न कार्यालय

- ✓ तालुका आरोग्य अधिकारी, पंचायत समिती स्तर
- ✓ प्राथमिक आरोग्य केंद्र
- ✓ प्राथमिक आरोग्य उपकेंद्र
- ✓ आयुर्वेदीक दवाखाने
- ✓ नवसंजीवनी कार्यक्षेत्राकरिता भरारी पथके
- ✓ शहरी प्राथमिक आरोग्य केंद्र (UPHC)
- ✓ नागरी आरोग्य वर्धिनी केंद्र (UHWC)

निर्देशिका :-

हेल्पलाईन

अ.क्र.	विभाग	टोल फ्री दूरध्वनी क्रमांक
1	आपत्कालीन वैद्यकिय सेवा	108
2	राष्ट्रीय विषयक सल्ला,रक्ताची उपलब्धता,तक्रार निवारण,मानसिक आरोग्य सल्ला	104
3	जननी शिशु सुरक्षा कार्यक्रम-मोफत संदर्भ सेवा वाहतूक	102
4	महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजना	155388/18002332200
5	गर्भधारणापूर्व व प्रसवपूर्व निदान तंत्र(पीसीपीएनडीटी)	18002334475
6	राष्ट्रीय कॉल सेंटर आरोग्य विषयक माहिती	91-11-23978046
7	ई-संजीवनी आरोग्य पुनर्वसनासाठी सल्ला	1075/911123978046
8	मानसिक आरोग्य पुनर्वसनासाठी सल्ला	18005000019
9	व्यसनमुक्ती विषयक मार्गदर्शक	1800112356
10	क्षयरोग विषयक मार्गदर्शक	1800116666
11	कुष्ठरोग विषयक मार्गदर्शन	022-24114000
12	महिला व बाल विकास विषयक सेवा	8080809063
13	आपत्ती व्यवस्थापनासाठी मार्गदर्शन	1077

नागरिकांच्या विषयी

ईतर नागरी सेवा व सुविधा केंद्र

1) eSanjeevani :- https://esanjeevani.mohfw.gov.in

2) महाराष्ट्र पॅलिएटीव्ह केअर कार्यक्रम (दुर्धर आजार ग्रस्त)

3) टेलिमेडिसीन प्रकल्प

4) टेली मानस सेवा

5) प्रयोगशाळा तपासण्या

केंद्र व राज्य शासन संयुक्त् आरोग्य योजना

आयुष्यमान भारत योजना

प्रधानमंत्री मातृ वंदन योजना (PMMVY)

केंद्र व राज्य शासन संयुक्त् आरोग्य योजना

कुटुंब नियोजन

जननी सुरक्षा योजना(JSY)

मानव विकास कार्यक्रम

बुडीत मजुरी

सार्वजनिक आरोग्य व्यवस्थेचा एक महत्त्वपूर्ण घटक म्हणून हे कार्यालय ब्लॉकमधील प्राथमिक आरोग्य केंद्रे (PHCs) आणि उपकेंद्रे (Subcentres) यांचे कार्यकाज पाहते आणि समन्वय साधते. प्रत्येक ग्रामीण कुटुंबाला सुलभ, परवडणाऱ्या आणि गुणवत्तापूर्ण प्राथमिक आरोग्य सेवा पुरवण्यासाठी आम्ही कटिबद्ध आहोत.

आमच्या जबाबदाऱ्यांमध्ये आरोग्य कर्मचारी यांच्या कामांचे तपासणी व पर्यवेक्षण, वैद्यकीय साहित्याचे व्यवस्थापन, मातृ आणि बाल आरोग्य सेवा सुनिश्चित करणे, राष्ट्रीय आरोग्य कार्यक्रमांची अंमलबजावणी करणे आणि साथीच्या आजारांचे सर्वेक्षण प्रणाली बळकट करणे यांचा समावेश आहे. प्रभावी देखरेख, दुर्गम भागात परिपूर्ण आरोग्य सेवा पुरवणेबाबत उपक्रम आणि आरोग्य शिक्षणाद्वारे आम्ही ग्रामीण लोकसंख्येचा सर्वसमावेशक प्राथमिक आरोग्य सेवांशी दुवा जोडण्याचा प्रयत्न करतो.

आरोग्यसेविका (ANM), आशा (ASHA), अंगणवाडी कार्यकर्त्या आणि MPW यांसारख्या फ्रंटलाइन आरोग्य कर्मचाऱ्यांच्या सहकार्याने, आम्ही एक निरोगी आणि सशक्त ग्रामीण समाज घडवण्यासाठी सातत्याने प्रयत्नशील आहोत.